

MJERENJE FINANCIJSKE PISMENOSTI I FINANCIJSKE UKLJUČENOSTI U HRVATSKOJ

© 2015 Ipsos. All rights reserved. Contains Ipsos' Confidential and Proprietary information and may not be disclosed or reproduced without the prior written consent of Ipsos.

GAME CHANGERS

Sadržaj

01

Metodologija

02

Financijska pismenost

03

Upravljanje financijama

04

Financijski proizvodi i usluge

05

Strategije ekonomskog preživljavanja

06

Odnos prema štednji i potrošnji

Metoda, uzorak i ciljevi

VRSTA ISTRAŽIVANJA I TRAJANJE TERENA

- Kvantitativno istraživanje
- Osobna anketa uz primjenu računala (CAPI)
- Trajanje terena 21. 10. – 20. 11. 2015.

UZORAK

- 18 – 79 godina
- Nacionalno reprezentativan po dobi, spolu, regiji, veličini naselja te obrazovanju
- Uzorak N = 1049

CILJEVI ISTRAŽIVANJA

- Istraživanje financijske pismenosti i financijske uključenosti građana Hrvatske
- Prikupiti informacije o financijskom ponašanju, stavovima i znanju o financijama građana Hrvatske

Da bi razina financijske pismenosti građana Hrvatske bila usporediva s rezultatima ostalih zemalja, primijenila se standardna metodologija OECD-a.

Struktura uzorka

Spol	Muški	47%
	Ženski	53%
Dob	18 – 19 godina	3%
	20 – 29 godina	17%
	30 – 39 godina	17%
	40 – 49 godina	18%
	50 – 59 godina	19%
	60 – 69 godina	14%
Razina obrazovanja	70 – 79 godina	12%
	Osnovna škola	27%
	Srednja škola	51%
Mjesečni prihodi kućanstva	Više i visoko obrazovanje	21%
	Do 3750 HRK	27%
	3750 – 6250 HRK	36%
	6250 ili više	28%
	Ne zna / Ne želi odgovoriti	9%

N = 1049

Podaci su ponderirani po spolu, dobi, regiji, veličini naselja te obrazovanju kako bi se što kvalitetnije prikazala opća populacija RH.

Razlike među podgrupama testirane su za **statističku značajnost od 95%**.

Veličina naselja	Manje od 3000 stanovnika	49%
	Od 3000 do 15.000 stanovnika	8%
	Od 15.000 do 100.000 stanovnika	20%
	Od 100.000 do 1.000.000 stanovnika	24%
Regija	Zagreb i okolica	26%
	Sjeverna Hrvatska	17%
	Slavonija	17%
	Lika i Banovina	8%
	Hrvatsko primorje i Istra	12%
	Dalmacija	20%

Zagreb i okolica (županije): Grad Zagreb, Zagrebačka županija
Sjeverna Hrvatska (županije): Krapinsko-zagorska, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Međimurska
Slavonija (županije): Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska
Lika i Banovina (županije): Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Ličko-senjska
Hrvatsko primorje i Istra (županije): Primorsko-goranska, Istarska
Dalmacija (županije): Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Dubrovačko-neretvanska

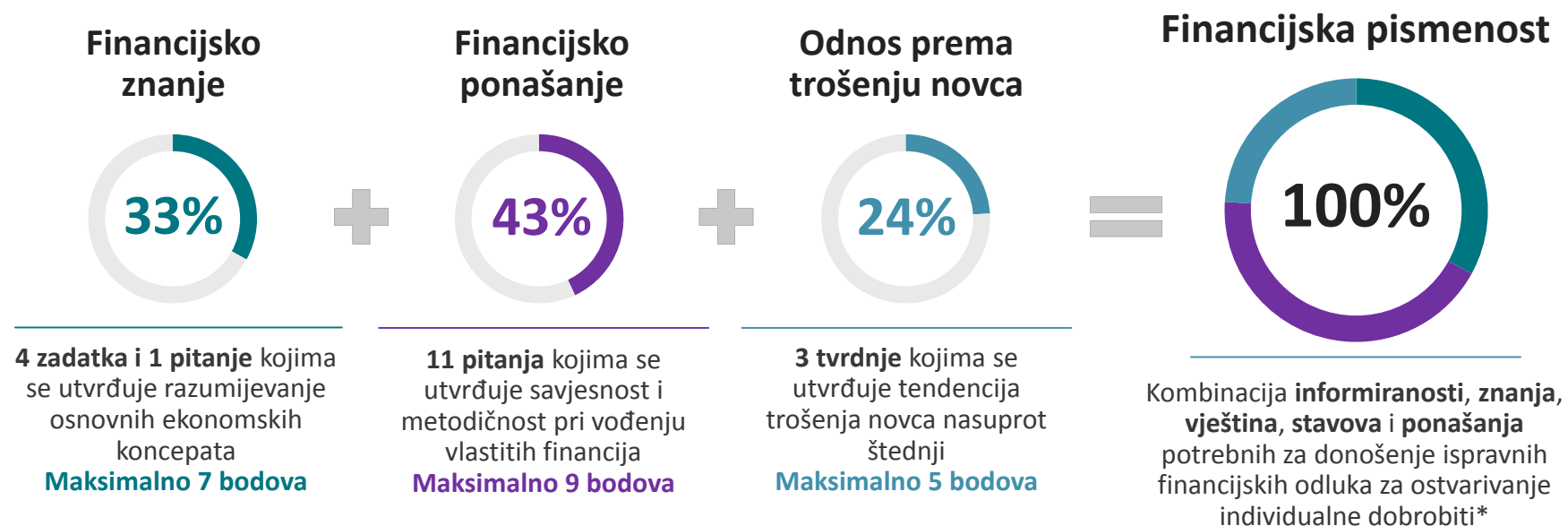

FINANCIJSKA PISMENOST

GAME CHANGERS

Sastavnice financijske pismenosti

* Definicija OECD-a (2015.: 5) - [link](#)

Financijsko znanje građana Hrvatske

Financijsko znanje

4,2/7,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi 4,2 od mogućih 7 bodova.

Koji građani imaju najnižu razinu znanja?

- Mlađi od 19 (**3,6**) i stariji od 70 (**3,6**)
- Osnovnog obrazovanja (**3,7**)
- S prihodima kućanstva nižim od 3750kn (**3,7**)
- Iz Hrvatskog primorja i Istre (**3,7**) te Dalmacije (**4,0**)

Financijsko znanje građana Hrvatske

74% građana svjesno je utjecaja inflacije na život, ali samo **48%** zna riješiti zadatak s inflacijom.

80% razumije zadatak koji zahtijeva shvaćanje koncepta kamate na zajam.

62% građana zna izračunati jednostavnu kamatu.

33% građana zna izračunati složenu kamatu.

69% građana upoznato je s tim da su visoki rizici povezani s potencijalno visokim zaradama.

66% građana svjesno je koristi diversifikacije s ciljem zaštite od rizika.

Visoka razina financijskog znanja

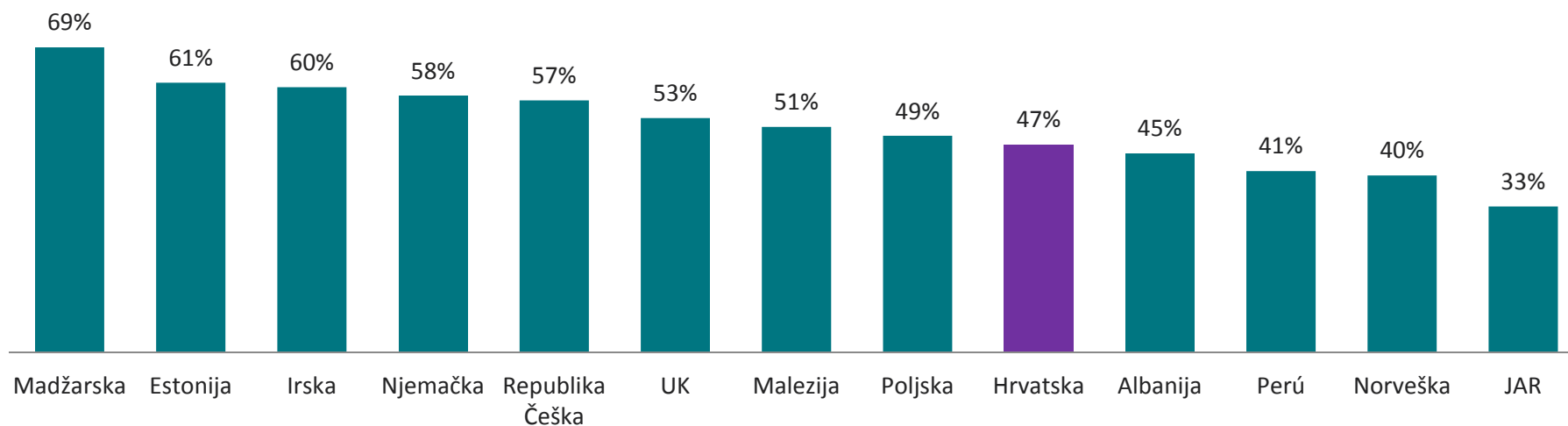
45%

45% građana ima ocjenu 6 ili 7 koja se prema OECD-u smatra dobrom financijskom pismenosti.

Međunarodna usporedba znanja

Uspoređeno s podacima iz [OECD-ova izvještaja 2012*](#). Visok rezultat na skali financijskog znanja podrazumijeva 6 ili više točnih odgovora.

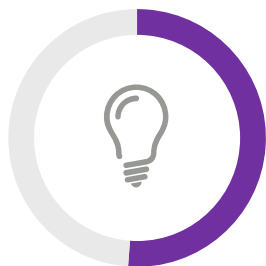
Postotak ispitanika s visokim rezultatom financijskog znanja

Napomena: Spomenuto istraživanje imalo je više pitanja (8 u usporedbi sa 7 u ovom istraživanju) kojima se mjerilo financijsko znanje. Da bi se osigurala što bolja usporedba, rezultati ovogodišnjeg istraživanja za Hrvatsku ponderirani su prosjekom postotka točnog odgovora za promatrane zemlje (88%).

Financijsko ponašanje građana Hrvatske

Financijsko ponašanje

4,6/9,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi 4,6 od mogućih 9 bodova.

Koji građani imaju najnižu razinu financijskog ponašanja?

- Mlađi od 19 (**3,2**) te oni od 20 do 29 (**4,2**)
- Osnovnog obrazovanja (**3,9**)
- S prihodima kućanstva nižima od 3750 kn (**4,0**)

A koji najvišu?

- Iz Zagrebačke regije (**5,4**)
- Iz gradova s više od 100.000 stanovnika (**5,4**)

Financijsko ponašanje građana Hrvatske

62% građana pažljivo razmisli prije nego što nešto kupi.

61% račune plaća na vrijeme.

63% pažljivo vodi računa o financijama.

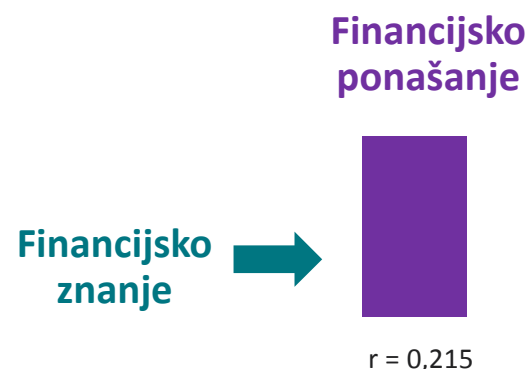
45% postavlja dugoročne financijske ciljeve.

63% osobno vodi financije kućanstva i ima kućni budžet.

16% barem donekle nastoji donijeti financijske odluke na temelju kvalitetnih i nezavisnih informacija iz više izvora.

20% se u posljednjih 12 mjeseci našlo u situaciji nemogućnosti pokrivanja troškova koju su riješili kreditom ili zajmom.

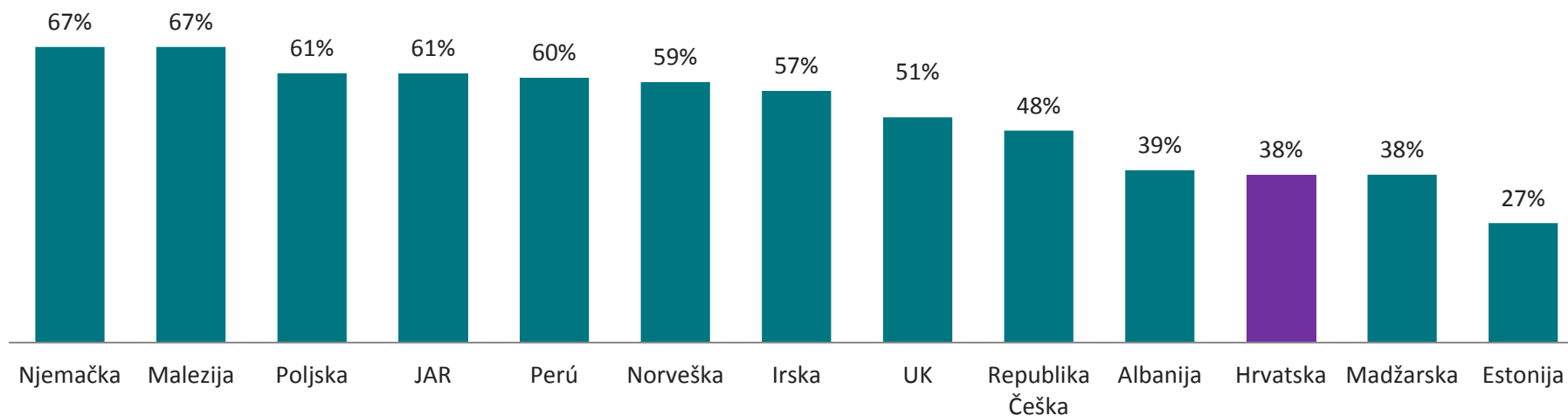
Financijsko ponašanje nedovoljno je povezano s financijskim znanjem.

Međunarodna usporedba ponašanja

Uspoređeno s podacima iz [OECD-ova izvještaja 2012](#). Visok rezultat na skali financijskog ponašanja podrazumijeva 6 ili više financijski odgovornih ponašanja.

Postotak ispitanika s visokim rezultatom financijskog ponašanja

Odnos građana Hrvatske prema novcu

Odnos prema novcu

3,0/5,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi 3 od mogućih 5 bodova.

Koji građani imaju najmanje odgovoran odnos prema novcu?

- Mlađi od 19 (2,5)

Ostali građani dijele sličan odnos prema trošenju novca, pa razlike u stavovima nisu statistički značajne po osnovnim demografskim karakteristikama.

Opći odnos

30% građana živi za danas ne misleći na budućnost.

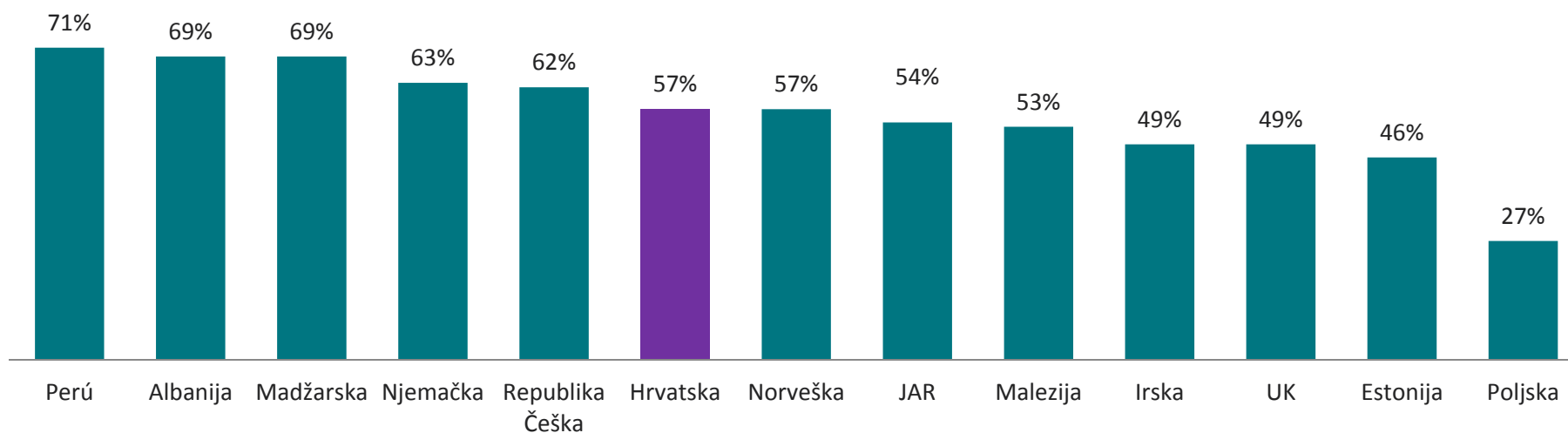
28% građana radije troši novac danas umjesto da dugoročno štedi.

50% građana smatra kako novac postoji da bi se trošio.

Međunarodna usporedba odnosa prema novcu

Uspoređeno s podacima iz [OECD-ova izvještaja 2012.](#) Visok rezultat na skali odnosa prema novcu podrazumijeva prosjek od 2 ili niže* na pripadajućim pitanjima.

Postotak ispitanika s visokim rezultatom odnosa prema novcu

* Skala mjerenja na pripadajućim pitanjima: 1 – U potpunosti se slažem... 5 – Uopće se ne slažem.

Financijska pismenost građana Hrvatske

Prosječna financijska pismenost

11,7/21,0

Prosječna ocjena građana Hrvatske iznosi 11,7 od mogućeg 21 boda.

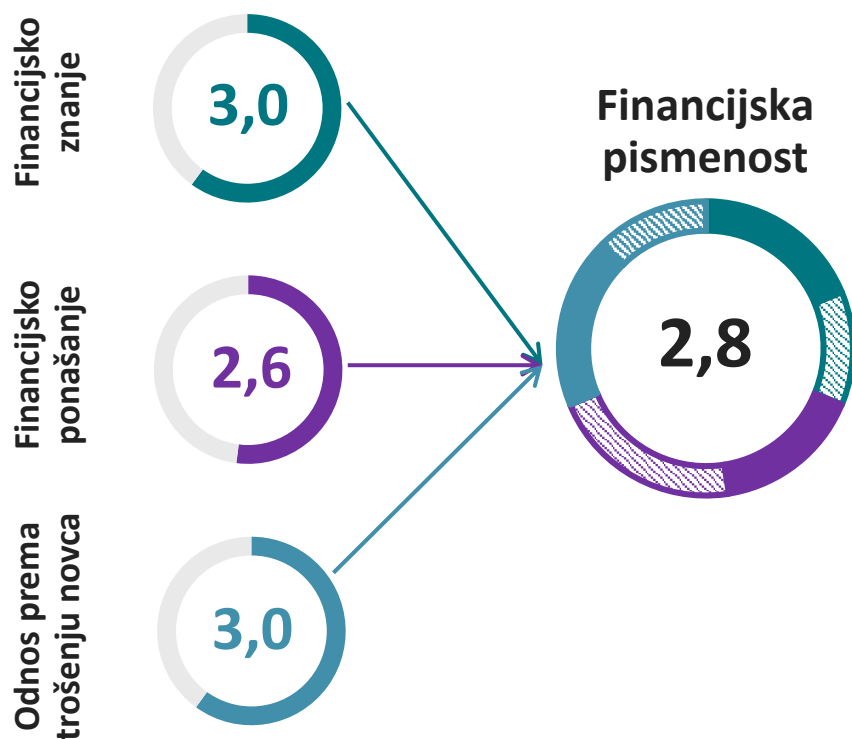
Koji građani imaju najnižu razinu financijske pismenosti?

- Mlađi od 19 (**9,3**)

A koji najvišu?

- Oni višeg i visokog obrazovanja (**12,8**)
- Oni s prihodima kućanstva većima od 6250 kn (**12,8**)
- Oni iz gradova s više od 100.000 stanovnika (**13,1**)

Normalizirani rezultati na skali od 1 do 5

Sva tri pokazatelja financijske pismenosti ostavljaju prostor za poboljšanje

- Iako su rezultati na skalama financijskog znanja te odnosa prema trošenju novca nešto bolji od onih na skali financijskog ponašanja, i dalje je riječ o prosječnom znanju.
- Pri edukaciji građana posebnu je pozornost potrebno obratiti na one:
 - mlađe od 29 i starije od 70 godina
 - osnovnog obrazovanja
 - nižih prihoda
 - iz Hrvatskog primorja i Istre te Dalmacije.

UPRAVLJANJE FINANCIJAMA

Upravljanje financijama

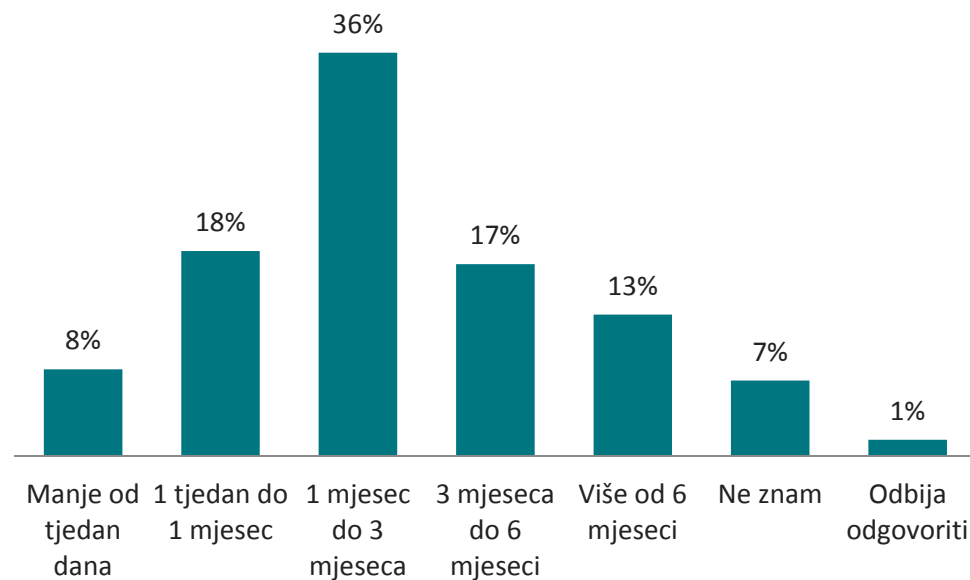
70% građana vodi kućni budžet.

68% koristi se barem jednim oblikom aktivne štednje.

50% čuva novac u novčaniku te ne ostvaruje nikakvu kamatu na tu vrstu štednje.

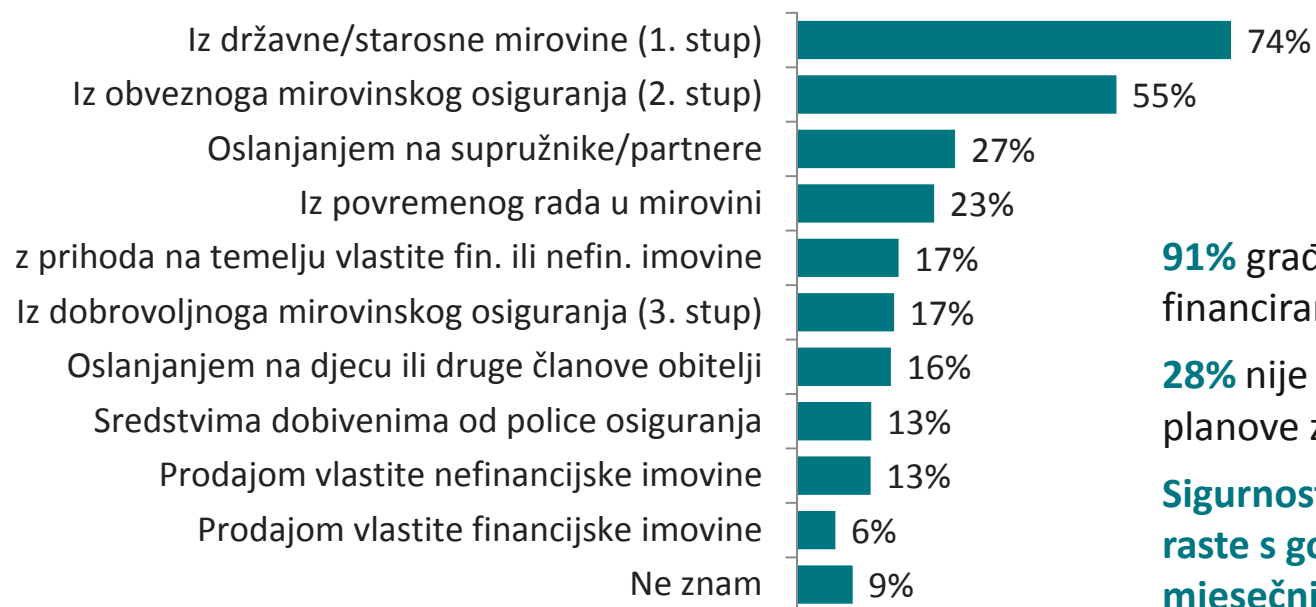
48% ne bi moglo pokriti iznenadni trošak u visini mjesečnih primanja.

Duljina pokrivanja troškova života nakon gubitka glavnog izvora prihoda

Planiranje mirovine

Planovi za mirovinska primanja

91% građana ima barem okvirni plan za financiranje mirovine.

28% nije sigurno da su napravili kvalitetne planove za umirovljenje.

Sigurnost u vlastite mirovinske planove raste s godinama, obrazovanjem i mjesečnim primanjima.

FINANCIJSKI PROIZVODI I USLUGE

Poznavanje i korištenje financijskih proizvoda

Uključuju proizvode kao što su: tekući i žiroračun, stambena štednja, životno i neživotno osiguranje, dobrovoljni mirovinski fondovi, razne vrste kredita i slično. Ukupno je testirano 18 proizvoda.

9% građana ne koristi se nijednim financijskim proizvodom, a samo 1% nije upoznato ni s jednim.

62% građana podrobno se raspituje prije ugovaranja financijskih usluga; **14%** to čini bez razmatranja alternativnih mogućnosti.

49% građana navodi kako su na njihovu odluku o odabiru proizvoda utjecale informacije dobivene u poslovnica.

13% nema tekući i/ili žiroračun ni u jednoj banci (najčešće je riječ o radno neaktivnim ili nezaposlenim osobama te kućanicama).

Poznavanje financijskih proizvoda raste razmjerno s razinom obrazovanja te mjesečnim primanjima.

U korištenju financijskih proizvoda građani se razlikuju po svim demografskim karakteristikama.

STRATEGIJE EKONOMSKOG PREŽIVLJAVANJA

Pokrivanje životnih troškova

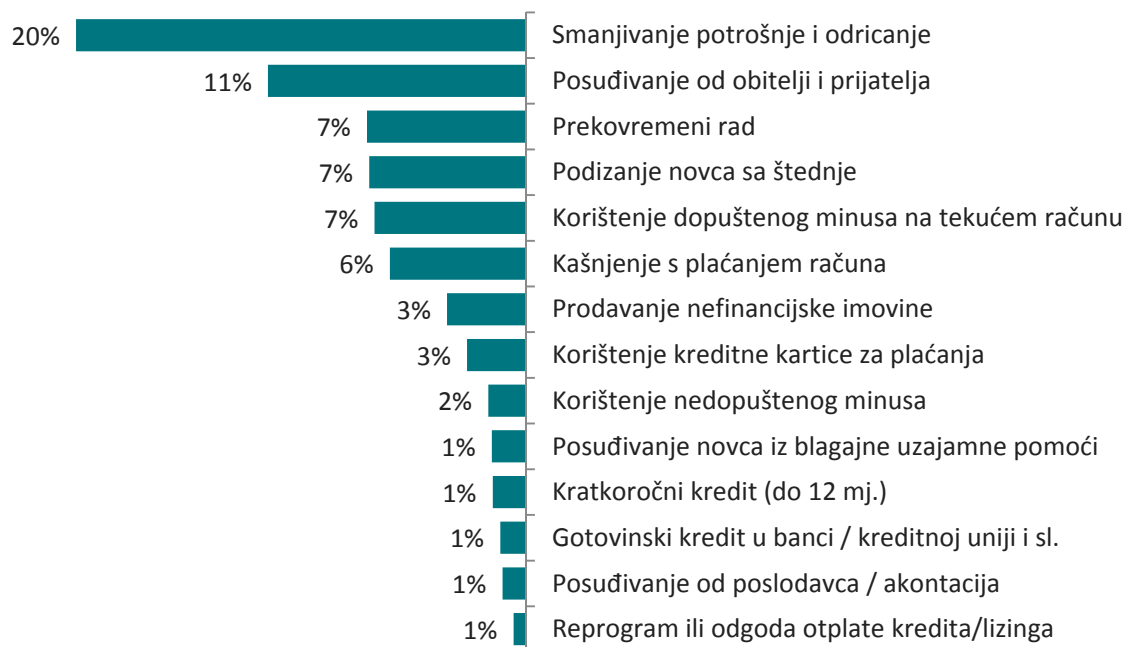
34% građana imalo je problema s pokrivanjem životnih troškova u posljednjih 12 mjeseci.

20% pribjelo je smanjivanju potrošnje te raznim odricanjima kako bi uspjeli "spojiti kraj s krajem" posljednji put kada nisu mogli pokrivati životne troškove.

11% moralo je posuđivati novac od obitelji i prijatelja.

1% ih je moralo podići kratkoročni kredit, a **1%** gotovinski kredit u banci, kreditnoj uniji i sličnim financijskim društvima.

"Spajanje kraja s krajem"

ODNOS PREMA ŠTEDNJI I POTROŠNJI

GAME CHANGERS

Odnos prema štednji i potrošnji

63% građana pažljivo vodi računa o svojim financijskim poslovima.

21% smatra da ima previše dugova.

38% zadovoljno je ili jako zadovoljno svojom trenutačnom financijskom situacijom.

39% ima osjećaj da ih njihova financijska situacija ograničava u tome da rade stvari koje su im važne.

Odnos prema štednji i potrošnji

